

Tractaments

Una característica del dialecte català és la utilització gairebé sistemàtica del nom propi de la persona a qui hom s'adreça, normalment preferit al nom del càrrec que ocupa o al del vincle que la uneix a qui fa ús de la paraula. Hi ha, és clar, les seves excepcions, constituïdes per uns pocs noms que indiquen parentiu i els que designen càrrecs de molta categoria.

Observem, efectivament, que —almenys en una gran part del nostre domini lingüístic— els únics noms de parentiu utilitzats quan hom s'adreça a la persona que té aquesta condició són *pare* i *mare*, *oncle* i *tia*, *avi* i *àvia* (amb les diverses variants pròpies del llenguatge infantil i familiar). També s'utilitzen *fill* i *filla*, però amb un valor més aviat efectiu, cosa que fa que hom hi recorri fins i tot adreçant-se a persones que no tenen aquest vincle, normalment nebots, fillols, nets, etc. (En el llenguatge femení, no és infreqüent de dir *filla* fins i tot a una persona de més edat.) En canvi, és rar —si més no segons la nostra experiència— l'ús, en aquest cas, de *germà*, *nebot*, *cosí*, *net*, *cunyat*, etc., i de les respectives formes del femení, en lloc de totes les quals se sol usar el nom propi de l'interlocutor.

A les persones que ocupen certs

càrrecs, especialment rellevants, hom s'hi adreça, com hem dit, utilitzant el nom d'aquest càrrec. Però aquest ús, en català, és més limitat que en d'altres llengües, ja que hi és més habitual utilitzar el nom propi precedit, si convé, dels termes de cortesia *senyor* o *senyora*. D'altra banda, aquests dos termes només s'usen amb valor absolut i volen dir sense precedir un nom propi, quan hom s'adreça a persones de qui no s'ha dit el nom. Dir, a una persona que coneixem perfectament, *Escolli, senyor* (en lloc de *senyor Puig*) *m'hauria de fer un favor*, produiria un efecte insolit, com de distanciament deliberat. Només en les frases afirmatives *Si, senyor!* i *No, senyora!* són nunciades, d'altra banda, sense la *senyora* que correspon a la comarca, i tot bé en el normal d'aquest mot d'ús habitualment en les circumstàncies que comentem. Notem, altrament, que les formes *fill* i *tot* (amb valor emfàtic) s'usen sovint nos a persones que tractem de tu.

Vet aquí uns exemples que cal tenir en compte en la traducció de textos catalans a d'altres llengües, en que s'apropien dels mots corresponents «*si*» i «*si*», «*si*» i «*si*» — sense precedir cap nom propi — si hom vol aconseguir la desinambrositat o versimilitud dels dialectes.

Alfred